

omnino non teneat, nec etiam quoad alios capaces, & res alias valeat, sicque disponens privilegio, dispensatione, facultate, & indulto predicto, ejusque usu, & commodo, etiam in ceteris omnibus ipso sit jure privatus. Nemo quantumvis capax illius pretextu fructus, res, pecunias, aut profus alia bona sua faciat, nec illa detinens prescriptione, aut nullo alio juris praesidio adjuvetur, sed ad integram illorum restitutionem quocunque temporis lapsu non obstante debeat coerceri. Ita ut omnes in Ecclesiis, monasteriis, beneficiis successores tam conjunctim, quam divisim, quique videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus ceteris ab eo monitis, & negligentibus iudicium intenderit, ei soli res tota merito vendicetur. Nullis vero hujusmodi successoribus pro predictis insistentibus, ac etiam de peculio alias, quam ex rebus Ecclesiasticis confecto, locorum ordinarii, tam concessorum, & relictorum illegitimis, eorumve causa, quam quorumcumque aliorum bonorum immobilium, mobilium, & se moventium, necnon pecuniarum, fructuum, rerum, & jurium alias sub dictis testamentis, donationibus, legatis, & dispositionibus comprehensorum, corporalem possessionem, amotis inde & expulsis quibuscumque detentoribus, sive incapacibus, sive capacibus per se, vel alium, seu alios libere apprehendant, & apprehensam hujus sedis nomine custodiant, donec ipsa sedes de illis uti, cum tulerit piorum operum necessitas, duxerit providendum. Bona vero, res, & jura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non existentibus) eo ipso devoluta, & juri, ac proprietati suarum Ecclesiarum, & locorum restituta, & cum reliquis eorum bonis consolidata esse declaramus.

C A P. III.

Bona Ecclesiastica sine indulto Apostolico ultima voluntatis arbitrio non relinquuntur.

Pius IV.

GRave nobis, & molestum accidere solet, cum de personarum Ecclesiasticarum actionibus, quae integritatis exemplo ceteris praestare debent, ea nobis deferuntur, quae & eorum famae sinceritatem denigrare, & Camerae nostrae Apostolicae incommodum, ac detrimentum afferre videntur: unde nos, ut malitiosorum pravis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodum remedia in medium afferre, & perniciosos fraudibus, prout ex universalis nostrae Curiae sollicitudine tenemur, obviare cogimur. Cum itaque (sicut ex proborum & fide dignorum hominum relatione nuper accepimus) quamplures Praelati, Presbyteri, & aliae Ecclesiasticae personae diversarum provinciarum, locorum, & dominiorum, & praesertim regni Neapolis, nulla a nobis, seu sede Apostolica facultate testandi suffulti, vel muniti, sed temeritate propria, & forsitan ad suorum importunam suggestionem impulsu in eorum ultimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diversimode, licet id facere nullo modo possint, neque debeant, disponere audeant, ipsaque bona sub diversis confectis pretextibus, & coloribus, hospitalibus, ac piis locis, & forsitan cum promissionibus clandestinis, quod eorum consanguineis, vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis post illorum obitum ab ipsis hospitalibus, & locis de certa, seu quota portione bonorum hujusmodi subveniatur, testari, relinquere, legare, codicillari non erubescant, in dictae Camerae grave damnum, & praedictum maximum, dictae Camerae indemnitati opportune consulere & inconvenientibus hujusmodi pro officii nostri debito congruum remedium adhibere volentes, motu proprio, & ex

a Ut in c. quia nos. & c. relatum. 2. de test.

certa scientia, ac matura deliberatione nostra, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatae petitionis instantiam auctoritate Apostolica tenore praesentium decernimus, & declaramus omnia, & singula testamenta, donationes in illis, vel mortis causa factas, codicillos, legata, & quaecunque alia in ultimis voluntatibus per quoscunque Ecclesiarum praelatos etiam Patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali praesulgeant dignitate, ac quorumvis monasteriorum cujuscunque ordinis Abbates, seu commendatarios, ac presbyteros, & alias quaslibet Ecclesiasticas personas predictas, & quascunque alias, quae ex bonis, & redditibus Ecclesiasticis, & beneficiorum fructus percipiunt absque nostra, seu ejusdem sedis speciali licentia, & facultate quomodolibet, quae in futurum ab illis quocunque pretextu, aut quaesito colore, etiam in favorem hospitalium, & aliorum piorum locorum hujusmodi de dictis redditibus fieri, condi, & testari, seu relinquere, aut quovis ultimae voluntatis titulo disponi contigerit, nulla, irrita, inania, invalida, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, ac nemini, neque etiam hospitalibus, & piis locis praestatis (cum ad Camerae ipsam solum fraudandum, prout ex multis fraudibus desuper commissis, & repertis nobis constitit, praemissa fieri clare appareat) ullatenus deinceps suffragari, neque subsistere, aut testamentis suis hujusmodi quencquam juvare, aut tueri, nec effectum aliquem ulla ratione habere, vel fortiri.

TITULUS XIV.

DE NAUTIS ET NAUFRAGIUM PATIENTIBUS.

Naufragata bona occupantes, & nautas impediendes, excommunicantur, qui vero iis opitulantur, condonatione Pontificis remunerantur.

Julius III.

ORdinamus, statuimus, firmiterque, & inviolabiliter observari mandamus in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis, necnon decem millium ducatorum auri largorum Camerae Apostolicae applicandorum poenis, quatenus in urbe Roma, suisque portibus, & ripis, aliisque omnibus & singulis civitatibus, terris, castris, ripis, portibus, & plagis Romanae Ecclesiae mediate, vel immediate subjectis, etiam Praelatorum, dominorum temporalium, & Baronum dictarum terrarum, in quibus est commercium maritimum, persona aliqua cujuscunque gradus, Ecclesiastici, vel secularis, communiter, vel divisim, officialis, aut privatus, etiam Cardinalatus honore fulgens deinceps non audeat, vel permittat praebere impedimentum, aut genus aliquod molestiae praestare, dictis nautis, & mercium conductoribus subditis Imperatoris, qui cum bono, aut iniquo tempore infortunium, aut naufragium patiantur, in dictis ripis, aut prope ripas, vel intra mare, seu in aliqua parte illius, aut portibus, seu plagis (quod Deus avertat) aut quovis alio voluntario, aut necessitato, infortunato, aut pacifico modo, eos inibi applicare contingat, in quamcumque ripam, portum, aut plagam dictarum terrarum, quinimo illi favore, & opere gratiosis recipiantur, & benigne tractentur, restituendo, & restitui faciendo res, & bona eorum, in talibus navigiis conducta, si ea per aliquem, vel aliquos detineri, & occupari contingat, vel in posterum occupabuntur, aut detinebuntur, ad effectum, ut sancte hujusmodi bona comparatione eorum querela cessent, & illi libentiori animo conducant ad loca praedicta se & eorum merces. Et ut Christi fideles ad praemissa alliciantur, ac ab eis naufragium hujusmodi patientibus promptiora subsidia praebentur, omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, qui auxilium

con-

consilium, & favorem, naufragium patientibus in reparatione, & conservatione suorum bonorum praestiterint, 10. annos, & toridem quadragenas de inunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Romae 22. Octobris 1554.

C A P. II.

Furatur res, quae jacens post naufragium in ripis aut portibus locorum maritimarum diripitur, repulso omni consuetudinis pretextu, nisi restituatur.

Paulus III.

Julius Papa II. considerans tam civili, quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impune colligere, ac iacta in mari allevandi oneris causa recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliantes diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminique suffragari debere, cujuscunque temporis cursu munitam: volensque [sicut ejus incumbat pastoralis officio] omnium mari terraque ad almam urbem nostram venientium securitati, & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad almam urbem ex omnibus mundi partibus tanquam ad matrem de necessariis cum opulentia providere, necnon animarum eorundam Christianifidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicujus sibi super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de ejus mera deliberatione, & ex certa sua scientia

consuetudinem capiendi, & retinendi bona per naufragium, vel iactum levandae navis gratia, aut alia necessitate urgente factum ad litora maris, civitatum, terrarum, & locorum Romae Ecclesiae mediate, vel immediate subjectorum pertinentia allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud, suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: & ultra poenas, tam a lege, quam a canone, contra tales spoliantes bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptores in littore maris, civitatum, terrarum & locorum Romanae Ecclesiae mediate, vel immediate subjectorum, haecenus inflictas, quas pro potiori cautela innovavit, & confirmavit, talium spoliantium, cujuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & jura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camerae Apostolicae confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: dictosque raptores in flagranti crimine repertos ut latrones, & grassatores puniri posse, alias ut fures: praeterquam si nautis in manifesto naufragii, & submersionis periculo constitutis eorum opem, & auxilium implorantibus & exposcentibus non absque vitae discrimine in personarum, & rerum conservatione auxilio fuerint, vel alias ab imminentis, & praesentanei naufragii periculis ipsorum labore, & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bona jam deperdita recuperaverint.

FINIS LIBRI SECUNDI.

SEPTIMI DECRETALIIUM LIBER TERTIUS.

TITULUS I.

DE VITA ETHONESTATE CLERICORUM.

C A P. I.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxum ornatum fugientes, sub poena beneficiorum, quae possident.
Leo X. in Concilio Lateranensi.

CLerici temperate, ac modeste omnia faciant, & tam beneficiati, quam in sacris ordinibus constituti a comam, neque barbam non nutriant, neque mulas, aut equos cum phaleris, ornamentif-

a Cap. clericus. de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthaginensi 4.

que ex veluto, aut serico factis habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum, aut corio simpliciter utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanserit, beneficiis omnibus, quaecunque habet, privatus sit, & esse censeatur, eaque sic vacantia a sede Apostolica libere impetrari valeant.

C A P. II.

Clerici non solum interna vita munditia, verum etiam exterius decenti habitus ornatum & modestia vita integritatem & gravitatem probent.

Pius IV.

NOs pro pastoralis officii nostri sollicitudine Ecclesiasticam disciplinam temporum difficultate, ac hominum malitia, licentiaque deterius labentem, quantum nobis ex alto conceditur, in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere cupientes, considerantesque

que conveniens esse, ut clerici, maxime qui in sacris ordinibus constituti, aut beneficiati existant, cujuscunque gradus existant, non solum interiori vitæ munditia ac virtutum splendore, cæteris præfulgent, verum etiam exterius, in eorum habitu & vestibus, gravitatem & morum honestatem, quæ ipsos decet, præ se ferant, statuiamus, decernimus, & ordinamus, quod omnes & singuli clerici, qui dignitates, personatus, canonicatus, & præbendas, parochiales Ecclesias, aut alia quæcunque beneficia Ecclesiastica, qualiacunque sint, obtinent, vel qui in quibusvis sacris ordinibus constituti sint, qui in hac alma urbe nostra permanent, & moram trahunt, & in illo indisti incedant cum debita & congrua tonsura, vestes exteriores ante infra genua se extendentes, ita ut a vestibus & sagis laicorum omnino differant, gestent, sub pœna excommunicationis, ac sub aliis, ac etiam crescente eorum contumacia beneficiorum privationis, arbitrio nostro, seu dilecti filii nostri Jacobi tituli S. Mariæ in Cosmedina. in hac alma urbe ejusque districtu Vicarii generalis, imponendis pœnis in eventu contraversionis incurrant.

C A P. III.

Concubinarij privantur officiis, & inhabiles ad officia & beneficia declarantur.

Nicolaus V.

SI diligenter attendimus vitia singula, quæ in conspectu populi deus vilescere faciunt clericale b, quam odibilis ut incestus in clerico, crimen incestus hujusmodi, quod plerique, propter illius impunitatem, sibi blandiuntur minime verendum, imo quasi non fore peccatum, non immerito cohibere compellimur, & præsertim eo propensius in curia nostra, quo illud ibidem videtur scandalosius, & ab aliis periculosius trahitur in exemplum. Hinc est, quod nos præsentis constitutionis edicto, universis & singulis sedis Apostolicæ officialibus, necnon quævis Romanæ curiæ officia exercentibus, etiam si ratione officiorum hujusmodi, ipsius sedis officiales non censeantur, & aliis quibuscunque clericis eandem curiam sequentibus, districtius inhibemus, ne quisquam ex eis concubinam publice in domo sua, aut alibi, ut illius turpi commercio liberius utatur, teneat: seu quicumque mulierem ad aliorum turpem usum hujusmodi, aut quamcunque mulierem in præsentiarum tenuerit, nisi post præsentium publicationem in valvis Basilicæ Principis Apostolorum de urbe, & in cancellaria nostra faciendam (quam etiam vim habere volumus monitionis peremptoria) infra novem dies, ab hujusmodi excessu, realiter & cum effectu destiterit, ac concubinam seu mulierem ipsam penitus, & omnino dimiserit, quodque quisquis in antea concubinam vel mulierem talem tenere præsumperit, omnibus beneficiis suis Ecclesiasticis, necnon quæ in dicta curia obtinent, vel exercent, officiis, sint ipso facto privati, illaque extunc possint per quoscunque alios libere impetrari, iidemque privati, necnon quicumque alii concubinas, & mulieres hujusmodi, contra præsentem prohibitionem tenere præsumentes, inhabiles censeantur ad beneficia obtinenda, & in dicta curia officia hujusmodi exercenda, nec illorum capaces efficiantur, nisi inhabilitatem suam antea per

a Ex Concilio Cartag. cap. 45. & ex generali Synodo sept. can. 19. 22. quest. 4. cap. omnis jactura. Concil. Trident. sess. 14. cap. 6. b In Presbyterorum lasciviam, & libidinem sanctiones varie edita sunt a summis Pontificibus, & Conciliis, Niceno can. 3. 32. dist. cap. interdicti. & Nannetens. cap. 3. quas refert Burchardus lib. 2. decret. cap. 116. Loco par. 6. c. 192. Adde Concil. Trident. sess. 28. de reformat. cap. 14. & l. eum qui. C. de Episcop. & Cler. v. Concil. Trident. sess. 25. cap. 14.

dictæ sedis literas obtinuerint aboleri, & interim per eos in prædictis gesta habeantur pro infectis.

C A P. IV.

Incontinentes clerici & sceleris contra naturam horrore infecti, sacris canonum & juris civilis statutis plectuntur. Idem in concubinarios decernitur.

Leo X. in Concilio Lateranensi.

UT Clerici præsertim caste continenterque juxta canonum præcepta vivant, statuimus, ut contrafacientes acriter secundum canones puniantur. Si qui vero, tam laicus, quam clericus, de crimine, propter quod venit ira Dei in filios diffidentia, convictus fuerit, pœnis per sacros canones, aut jus civile, respective impositis puniatur. Concubinarij autem, sive laici sive clerici fuerint, eorundem canonum pœnis mulcentur, neque superiorum tolerantia, seu prava consuetudo, quæ potius corruptela dicenda est, a multitudine peccantium, aliave qualibet excusatio, eis aliquo modo frustragetur, sed juxta juris censuram severe puniantur.

C A P. V.

Clerici nefandi criminis contra naturam rei, degradati, & clericali privilegio exauctorati, seculari jurisdictioni, pœnas easdem, quæ in laicos statuta sunt, recepturi, tradantur.

Pius V.

Horrendum illud scelus, quo polluta, foedatæque civitates tremendo Dei judicio conflagraverunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, graviterque animum nostrum commovet: ut ad illud, quantum potest, comprimendum, studia nostra conferamus. Sane Lateranensi Concilio b dignoscitur constitutum, ut quicumque clericus illa incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentia, deprehensus fuerit, laborare, a clero deiciantur, vel ad agendam in monasteriis pœnitentiam detrudantur. Verum ne tanti flagitii contagium impunitatis spe, quæ maxima peccandi illecebra est, fidentius invalescat, clericos hujus nefarii criminis reos, gravius ulciscendos deliberavimus, ut qui animæ interitum non horrescunt, hos certe deterreat civilium legum vindex gladius secularis. Itaque quod nos jam in ipso Pontificatus nostri principio hac de re decrevimus, plenius nunc, fortiusque persequi intendentes, omnes quoscunque Presbyteros, & alios clericos seculares & regulares, cujuscunque gradus & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate privamus. Ita quod per Judicem Ecclesiasticum degradati, potestati statim seculari tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos, hoc in exitio devolutos, legitimis reperitur sanctionibus constitutum. Rom. 3. Cal. sept. 1568.

TITULUS II.

DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS IN ECCLESIA,

VEL PRÆBENDA.

C A P. I.

Episcoporum non residentium in diocesi, ovilibus curam negligentium pœna.

Pius IV.

a Jure hoc scelus vocat horrendum & execrandum, post Alex. Alens. 2. part. quest. 143. Thom. 22. 154. Astens. l. 2. tit. 64. Anton. 2. part. tit. 5. cap. 4. Uniguer. cap. 7. §. 3. Ang. Sylv. Tab. ver. luxur. Peral. tit. de luxuria. b Cap. clerici. de excessibus prælat. & sup. tit. eod. cap. 1.

Pius IV. ex Concilio Tridentino.

DE salute gregis Domini nobis ex alto commissi attentius cogitantes eo libenter intendimus, per quæ grex ipse continua suorum cum eo residentia a pastorum, præservetur a noxiis, & in devium prolapsa ad rectitudinis tramitem reducat, ut pastores ipsi residentiam ipsam, prout tenentur, commodius facere, ac circa ipsius gregis curam liberius, ac ferventius invigilare, & illum ab errorum præcipitiis præservare, ac in fide orthodoxa, & devotione nostra continere valeant, opem, & operam efficaces impendimus, prout rerum, & temporum qualitate pensata conspiciamus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quod nos motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione omnes, & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas ab Ecclesiis, & diocesis suis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub interdicti ingressibus Ecclesiæ pœna, eo ipso, absque alia declaratione, incurrenda, districtè præcipiendo monemus, ut omnibus postpositis quando citius in Romana Curia videlicet moram trahentes intra unum, extra eam vero in Italia intra duos, extra vero Italiam existentes infra 4. menses a die publicationis præsentium in locis infra scriptis faciendam computandos se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesias, seu dioceses suas proficisci, & sese personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, residere, & pastorale officium exercere debeant. Si quis autem a Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, nomine, seu jure commissa, quacunque illæ dignitate, gradu, & præminentia præfulgeant, legitimo impedimento, seu iustis rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni fabricæ Ecclesiæ, & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum pœnam ipso jure incurrat: quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso amittat: crescente vero contumacia severiori sacrorum canonum censuræ subjiciatur b. Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum vero absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens sub pœna interdicti ingressus Ecclesiæ ipso jure incurrenda infra tres menses per literas, vel nuntium Romano Pontifici denuntiare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujusque major, aut minor contumacia exegerit, suæ supremæ sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

C A P. II.

Privilegia, & facultates concessæ Episcopis in gratiam pastoralis residentie.

Eodem autem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in earum diocesis personaliter residentes, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, ut liberius, & commodius eorum officio fungi valeant, eis, & eorum cuilibet, ut, quando residerint, etiam prætextu quorumcunque delictorum, & excessuum atrociorum, etiam hæresis, & læsæ majestatis criminum, per eos quomodolibet commissorum ad comparandum personaliter in Romana Curia per quoscunque Judices ordinarios, vel delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostra, vel Romani Pontificis pro tempore existentis signatæ

a Residentia pastoralis commendatur Conc. Trid. sess. 5. Constantinop. c. 17. & 24. Antioch. Can. 17. Agathens. can. 39. b Extat can. 20. 7. q. 1. quo Episcopus in Ecclesia non residens sed per diversa loca vagatus redire recusans in monasterium detruditur. Gre. lib. 5. epist. 23.

Tom. II.

trahi, aut citari non possint, nec debeant, atque aliter factas citationes, & censuras in eis appostas, ac inde secuta quæcunque nulla, & irrita, ac nullius roboris, & momenti fore, ac eos minime afficere, aut actare statuimus, & ordinamus. Necnon eos, & eorum quemlibet ab omnibus, & singulis decimis, subsidiis, & aliis oneribus ordinariis, & extraordinariis quomodolibet nuncupatis per nos, & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad instantiam Regum, & principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, iustissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidei catholicæ, ratione dictarum Ecclesiarum nunc & pro tempore impositis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica tenore præsentium, ex simili scientia penitus, & omnino eximimus, & liberamus, nec ad id dilectis filiis modernis, & pro tempore existentibus S. R. E. Camerario, necnon Cameræ Apostolicæ Thesaurario, præsentibus, & clericis, ac decimarum, subsidiorum, & aliorum onerum hujusmodi collectoribus, & subcollectoribus, seu exactoribus, & commissariis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quorumcunque privilegiorum, indultorum, & literarum etiam præsentibus derogantium, ac illorum totum tenorem de verbo ad verbum exprimentium, eis quomodolibet concessorum, & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem hujusmodi aliquas sententias, censuras, & pœnas incurrere posse decernimus, illisque, & quibusvis aliis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub nostrâ indignationis, necnon excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis suorum officiorum, & beneficiorum, quæ obtinent, & pro tempore obtinebunt, eo ipso incurrendis pœnis, eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel earum diocesis residentes, quando in illis residerint, ut præfertur, ad solutionem decimarum, subsidiorum, & onerum prælatorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommunicationis, aut alias sententias, censuras, & pœnas promulgare quoquo modo audeant, seu præsumant, districtius inhibemus. Et insuper eisdem Episcopis, Primatibus, & Patriarchis, sicut præmittitur, residentibus ultra privilegia, & indulta eis per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, itaqueam dicta sede delegatis in quibuscunque civilibus, criminalibus, vel mistis causis contra quoscunque clericos seculares particulares, ac etiam extra eorum monasteria, seu regularia loca degentes regulares quomodolibet exemptos auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, si neque debito terminare, ac quicquid terminaverint, exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes juxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia, & singula in præmissis, & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna, quæ nosmet facere, exercere, & exequi possemus in omnibus, & per omnia facere, exercere, & exequi libere licite valeant, plenam, & liberam licentiam, ac facultatem auctoritate, & tenore prædictis concedimus. Decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus, & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivæ habentem, & ubi agitur de morum correctione nullatenus, etiam ad nos, & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque contra præsentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvi, aut etiam per quasvis inhibitiones, etiam quibusvis censuris, & pœnis eis a quibusvis Judicibus ordinariis, vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriorem cognitionem, & expeditionem, & ubi de

X x x x

morum

morum correctione agatur, etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis hujusmodi ligari aut irretiti censere.

C A P. III.

In favorem studiorum excusatur absentia a cura pastoralis residentis, dummodo ordinariorum consensu, & auctoritate firmetur.

Idem.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, D. Pius, divina Providentia, Papa IV. ad cujus aures nuper pervenit, nonnullos curata, vel alias sacros ordines, aut personalem residentiam requiritia beneficia obtinentes sub pretextu, quod literis operam dare cupiebant, post confirmationem Concilii Tridentini per sanctitatem suam, sanctam & publicatam, secum ut literarum studio in loco, ubi illud vigeat generale, actu insistendo, ratione beneficiorum per eos obtentorum hujusmodi, usque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expressum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos ordines promoveri minime tenerentur, & tam iidem, quod interim, quam alii etiam ad eosdem ordines vel eorum aliquem seu aliquos promoti, quod similiter studentes, beneficiis per eos obtentis, per vicarios idoneos, per locorum ordinariorum, etiam congrua fructuum beneficiorum hujusmodi portione illis assignata, vel alias deputandos, in divinis deserviendo, animarum curam illis imminem exercendo, & alia incumbentia onera supportando, usque ad simile tempus, personaliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorumdem beneficiorum fructus percipere possent, per ordinariam sanctitatis suae signaturam, seu poenitentiarum suae officii dispensari, sibi que pariter indulgeri obtinuerunt, nullum in his vel fraudi, vel circumventioni locum praesertim quoad absentes a Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non potest, quantum humana ratione provideri potest, relinquere volens, Concilium etiam Tridentini decretis inhærendo, hujusmodi dispensationes, & indulta haec concessa, ac tam ipsius poenitentiarum, quam Apostolicas, & alias desuper concessas & conficiendas literas processusque habitos, & habendos, per easdem dictis absentibus nullatenus suffragari, nisi singulorum ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia hujusmodi consistunt, consensus gratis praestandus ad id accedat, Apostolica auctoritate declaravit.

C A P. IV.

Clerici non prius admittantur ad regimina Ecclesiarum & dignitatum, nec beneficiorum proventus gaudeant, quin prius residentiae iuramentum cum cautione praestiterint.

Idem.

Intendentes beneficiorum dispendiis, & animarum periculis, congruis remediis obviare, de parochialibus Ecclesiis, seu earum perpetuis vicariis, & aliis beneficiis Ecclesiasticis curam animarum habentibus, per obitum illorum possessorum successivè vacantibus, & antea dispositio nostra reservatis, non nisi personis Ecclesiasticis, praevisio rigoroso examine, de mandato nostro desuper specialiter facta, aut per dioecesanam fidem, vel fide dignorum testium depositionem idoneis repertis, & medio illarum iuramento, ac etiam praestita fideiussione, de se infra certum expressum tempus ad locum beneficii conferendi, & apud illud curam animarum illi imminem per seipsum exercendo, personaliter residendi, astrictis providemus, seu provideri mandamus. Romae 13. Mart. 1563.

C A P. V.

Iis qui majoribus Ecclesiis praesunt, pastoralis residentiae summo opere commendari debet, & praecipui animadversione sanctionum juris, & Concilii Tridentini auctoritate.

Idem.

Cum tam per sacrosanctum oecumenicum Concilium Tridentinum, quam etiam per nostras literas five bullas etiam desuper emanatas, & inter alias sub Dat. Romae apud S. Petrum, anno incarnationis Domini 1564. septimo Cal. Decemb. Pontificatus nostri anno quinto, mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbique divini praedicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere, pauperum, aliorumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & signanter munera pastoralia, & eis diligenter incumbere, & assistere, aliaque facere, quae in dicto sacro Concilio, & in dictis nostris literis, five Bullis continentur. Quae omnia nequaquam ab eis praestari & adimpleri possunt, cum gregibus suis non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more oves suas deserunt: & propterea debuisse omnes & singuli Episcopi, Archiepiscopi, & alii, in dignitatibus Ecclesiasticis constituti, & praefecti, & quibus animarum cura existit, juxta divina praecipua, & praedicti oecumenici Concilii, ac praedictarum nostrarum literarum seu Bullarum vim, formam, continentiam & tenorem, ad eorum respective Ecclesias dioecel. ac alia beneficia, quibus personalis residentia requiritur, ad effectum in eis personalem residentiam faciendam, sese contulisse, ac omnia & singula in eisdem praecipua, Concilio, & literis five bullis respective contenta, adimplevisse & observasse. Attamen sicut accepimus, multi & multi praefatorum, & praeporum, & mandatorum contemptores, animarumque suarum, & propriae salutis immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis, quibus cura animarum imminet, ac Episcopalibus & Archiepiscopalibus, respective constituti, praemissa facere & adimplere haecenus minime curarunt, sed distulerunt & differunt, in grave animarum suarum gregumque sibi commissorum periculum, & ovium suarum perniciosum exemplum, & scandalum, sententias, & censuras, & poenas propterea sibi inflictas temere & damnabiliter incurrendo. Quae omnia, cum non sint conventibus oculis, aut impune praetermittenda, sed graviter, ut caeteris transcant in exemplum, cum jam per tot menses inobedientes fuerint, censuras praefatas sustinendas, motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque potestatis nostrae plenitudine dilecto filio nostro Alexandro Riario, Camera Apostolicae generali auditori, cui alias etiam seu praedecessori suo viva vocis oraculo commissimus, ut dictos Episcopos, Archiepiscopos, & alias personas Ecclesiasticas animarum curam habentes, non residentes, poenas praefatas in dicto Concilio, & literis five bullis nostris contentas incurrisse declararet, & ad illarum effectivam executionem, aliaque graviora procedere, viva vocis oraculo commissimus: tantum quoque nonnulla monitoria contra certos Episcopos, & alias personas praefatas, in vim commissionis nostrae hujusmodi sibi factae tunc decreverat, & relaxaverat, ne in posterum de illius jurisdictione dubitari contingat, denuo eidem auditori nostro nunc officium auditoratus exercenti, auctoritate nostra committimus, & mandamus, quatenus statim, tam contra Episcopos, Archiepiscopos, & alios quoscunque praefatos, tam in urbe quam alibi, & ubique locorum existentes, & in propriis dioecel. non resident. constituto sibi quantum sufficere videbitur, summarie simpliciter & de plano, sola veritate inspecta, & manu regia, de obedientia praedicta, usque ad sententiam exclusive procedat, & deinde nobis referat, ut nos in Consistorio nostro secreto, de fratrum nostrorum consilio, ut moris est, ad sententiam

a Concil. Trident. sess. 23. c. 2. admonet pastores, ut divinorum praeporum memores, factique gregis in iudicio ac veritate pascant ac regant.

tentiam privationis, & depositionis praelatorum inobedientium hujusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo vero ad alios curam animarum habentes, usque ad sententiam inclusive procedat, & exequatur juxta formam, & tenorem dicti Concilii, & literarum nostrarum praedictarum, cum eisdem facultatibus, ut supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis five bullis continetur cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi a divinis, declarandi, interdicendi, aggravandi, regravandi, carcerandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi, & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet, & opportuna, contrariis quibuscunque non obstantibus.

C A P. VI.

Ecclesiasticum monasterium neutiquam committendum nisi personae, quae residere in loco, & curam Ecclesiae per se ipsum valeat exercere.

Pius V.

Cupientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum salutem, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debite, & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione omnes & singulos Rectores parochialium Ecclesiarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & praeminentiae fuerint, in quibuscunque regnis, provinciis, civitatibus, dioecibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem, seu Principalem, in quibusvis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesiis, seu aliis quocunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quorumcunque dispensationum a Romanis Pontificibus, Praedecessoribus nostris, seu etiam a nobis haecenus quomodolibet impetratarum, ac literarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac praesenti constitutione aboleamus, & revocamus, seu quocunque alio pretextu obtinet, cum prima, & praecipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deservendum, debitoque eorum officio fungendum, omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinariorum, etiam tanquam Apostolicae sedis delegatos, sub sententiis, & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum poenis, quacunque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica, tenore praesentium statuimus, praecipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus, omnes & singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cujuscunque beneficii, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, & aliis, quae ex juxta causa abseates percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscunque Judices & commissarios, etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac Ecclesiae Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, interpretari, judicari, & diffiniri debere: necnon irritum & inane, quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter, attentatum forsitan est haecenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Rom. 8. Id. Jul. 1568.

C A P. VII.

In beneficiis curatis & parochialibus residere tenentur, quibus eredita est animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis residentiae amittant, & poenis canonicis subjiciantur.

Idem.

In suprema militantis Ecclesiae specula, meritis licet insufficientibus, divina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiae nostrae commissos dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus, intensa nostrae mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere, ut quemadmodum operosum sacri Concilii Tridentini progressum, felicemque exitum (Domino cooperante) praestitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum praesertim, qui in Apostolica sollicitudinis partem vocati sunt, pastorum officium concernentia, non tepide, neque dissimulanter exequamur. Sane licet in Concilio praefato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & singuli venerabiles Fratres nostri, Patriarchae, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati, apud Ecclesias sponas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri moerore referimus) adeo sui, gregumque, quos olim perditos Salvator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, ut etiam nunc in alma urbe, vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonii, inter eos (quasque Ecclesias solenniter contracti, jura confundentes, sponas suas in longa quasi viduitate relictas, & praedictas Ecclesias quocunque modo sibi concessas invisere, & apud illas, ut probos & providos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam, alicujus etiam temporalis poenae metu, frangendam seu convincendam esse censentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, & Episcopis praefatis, ac aliis quibuscunque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel praeminentia fulgentibus, dictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui juxta decreti super residentia in Concilio praedicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenerentur, in virtute sanctae obedientiae, ultra poenas in dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis eorum a regimine & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis, nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri arbitrio, imponendis poenis, distincte praecipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis, juxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter resideant, & nihilominus, si quis mandato nostro hujusmodi [quod absit] non parere contigerit, ne etiam tales absentes, melioris in hac parte conditionis, quam caeteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuo valitura sanctione per praesentes statuimus, & ordinamus, quod deinceps omnia, & singula, mobilia, & immobilia, etiam in urbe vel ejus districtu existentia, & se moventia, res & bona, jura & actiones, cujuscunque qualitatis, valoris, & ubicunque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, & praeminentia praefulgentes, Ecclesias praedictas in ritulum, vel commendam, sive administrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiarios curam animarum habentes, qui extra praedictas Ecclesias ac dioeceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & juxta decretum & formam Concilii hujusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcunque monasteriorum, Prioratuum, Praepositarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura secularium & regularium, quae illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec-

X x x x 2

aon